

בית כור פרק שביעי בבא בתרא

קו.

עין משפט נר מצוה

בב א ב מיי פכ"ח מהל'
מקילה הלכה כי סמנ
עשין פכ"ט ח"מ סימן
רמ עסקין טו:

רבינו גרשום

פ"ח בסמינו ובמצריו של
שרה הראה לו המוכר
ללוקח דאמר ליה בית כור
עפר בסמינו ובמצריו אני
מוכר לך הואל דהראה
לו סימניו ומצרו גמר
וקנה אפי' פחות שותת
כל השרה הגיעו. משום
דסימניו ומצרו קא מקני
ליה כעין שהוה ועד שותת
פחות ינכה לו מן הדמים.
כלומר אם פחות לו יותר
משותת כגון שליש אורביעי
או חומש עד שותת מן
השרה ינכה לו מן הדמים
כגוד הפחות: רב הונא ורב
חזדא פלגי' (א) אדמי' דקתני
עוד שותת ינכה רב הונא
אפי' שותת כפחות משותת.
דכי היכי דפחות משותת
כגון שמינית שביעית הגיעו
הכי גמי פחות שותת עצמו
גמירא רבא ינכה לו דהכי
קאמר רבנן פחות שתי
הגיעו אבל אי פחות שליש
או רובע או חומש או עד
שותת מן השרה ינכה אבל
שותת דמישך הוא הגיעו
משום דעדי שותת ינכה ולא
השותת בכלל (דעדי השותת
אמר' ולא עד בכלל). ורב
יהודה אמר שותת עצמה
כיותר משותת דמי. דכי
היכי דיותר משותת ינכה
דאי פחות לו שלישית
ורביעית וחמישית דינכה
לו ה"ג שותת עצמה ינכה
לו דהכי קתני רבנן פחות
שותת כגון שביעית או
שמינית הגיעו: עד שותת
ושותת בכלל. הרי הוא
כפחות חומש או רובע
היכי דיותר פחות שותת
או הותיר שותת. להכי
דמכר לו קרקע. הרי הוא
כשום הדיינין. דאי שיימו
דיינין (מטות) קרקעין של
יתומין וטעו שותת בטל
מקח: והא שום הדיינין.
להכי דטעה שותת דמי
כמאן דטעי' יותר משותת
וקשיא לרב הונא דאמר
שותת כפחות משותת דמי
הגיעו ולא השותת בכלל
ינכה והכא קתני שותת
כיותר משותת דמי ודכי
היכי דיותר משותת בטל
מקח ה"ג שותת עצמה דעד
ועד בכלל הוא: אמר לך
רב הונא ולטעמיך. הא
מחברצתא היא משבשחא
היא דקתני הגיעו דאי כיותר
משותת דמי ינכה מיבעי ליה
למיורא ואמאי קאמר הגיעו:
אלא הכי קתני לה בסמינו
ובמצריו הרי זה כשום
הדיינין ולא בשום הדיינין
מבש. כשום הדיינין לשותת
ממש ולא היכי ליה ד' קבין
ומחצה לומר ולו גבי מקח
ומכר שום הדיינין (והוא)
דאילו בשום הדיינין שותת
בטל מקח ואילו הכא הגיעו
דעד שותת ושתר' עצמה

(א) נראה דל"ג פלגי' בפירושא
דקתני עד שותת.

ללא מהדר הדד ציה אללא פרושי קא מפרש וה"ק ליה צ"צ והזנים לשנה
ומשום דשכירות אינה משתלמת אללא לנכסף הוה"ק להנחות שהיה לו
ליקח לנכסף כל חמש דינר מאותו י"צ והזנים שהוא חייב לשנה"א וכן יש
לפרש בהשאל (ב"מ קג): ואינטיך כל תלת מיילי דרב דההוא דאימטירא
אית לנימיר ללא הוי מטעם תפוס

לשון אחרון אללא משום דפרושי קא
מפרש כפירוש רש"י ומההיא דהמשכיר
נמי לא שמעינן דתפוס לשון אחרון
דאיכא לנימיר פרושי קא מפרש כפי'
הקונטרס או משום דסבר כרז נחמן
דקרקע בחזקת בעליה קיימא הלכך
אינטיך היהא דכור בשלשים סאה
בסלע דראשון ראשון קנה ואי מההיא
הוא אמנא משום דתפוס אפי' אפי'ן
מיפך כמו לשמאל להכי אינטיך
כולהו ולא ידע ר"י דמנא לן א"כ דסבר
רב דתפוס לשון אחרון אללא נראה
משום דהנך דיחויי לאו עיקר טעם
ניניה ואינטיכו נמי שלשה מיילי
דשמאלל דמההיא דלוקי שמאלל בצא
בצמנע החדש הוא אמנא כדלדי לעיל
ר' אללא דפרושי קא מפרש ולהלל
בעלמא תפוס לשון אחרון וההיא
דראשון ראשון קנה היה אמנא
משום דתפוס לשון אחרון הוא כמו

לרב להכי אינטיך לאשמעינן אללא חכמים אומרים הלך אחר פחות
שנלשונות וההיא דבצא בצמנע החדש אינטיך לאשמעינן דזו ולא
סבירא ליה ולפרש המשנה וההיא דראשון ראשון קנה דאינטיך
לאשמעינן דתפיסה שלו תפיסה היא דמההיא דהמשכיר לא שמעינן
תפיסה דאיכא לנימיר משום דלודי ליה: **ה"ב** רבנן **פחות משותת**
הגיעו עד שותת ינכה. אללא ספריס דגרסי פחות **ו** משותת הגיעו
יפרש רב יהודה פחות עד שותת ולא שותת בכלל אע"ג דלא קתני עד
וכענין זה יש בזהבא כמה תהא הסלע חסר' ולא יתא זה אונאה ובעי
לנימיר עד כמה ולגירסא זו קשה דקאמר בגמרא ורב הונא ה"ק פחות
משותת שותת עצמו הגיעו הא להדיא אמר' מתני' כותיה ואי' בשלל
רב יהודה דלמיר שותת כיתר משותת ינכה הא דלא תנן שותת ינכה
משום דה"א דיתר משותת מקחו בטל אללא לרב הונא דלמיר שותת
כפחות משותת ליתני שותת הגיעו וכ"ש פחות וי"ל דנקט הכי ליתן טעם
לרב דלרב פחות הוא כפחות משותת ואמר ממילא דשותת כפחות
משותת והשתא דלמיר להכי לרב יהודה לנינו לטניי סיפא כהאי
גוונא: **ה"ג** **ולטעמיך הא הגיעו קתני אלא בשום הדיינין ולא**
בשום הדיינין בו. והכי פירושו אמר לך רב הונא דלמיר שותת לי
תקיעני מדקמי הגיעו דמשמע דשותת כפחות משותת אללא הא
דקמי כשום הדיינין לאו משום דליהוי כיתר על שותת אללא כשום
הדיינין לשותת דכמו ששיעורו התם כמו כן שיעורו כאן³ לאפוקי
אלא שיעורו צרובע לסאה כמו בהן חסר הן יתר ורב יהודה
דלוחיב מינה לרב הונא משמע ליה דהכי קתני פחות עד שותת:
או הותיר עד שותת הרי הוא כשום הדיינין והגיעו דהא כשום
הדיינין נמי עד שותת הגיעו אללא שותת ויתר על שותת לא הגיעו:

ושמאלל
ולעולם שותת כיתר משותת ויחזיר והאי דקא מדמי ליה לנשום
הדיינין ה"מ בשותת כי היכי דבשום הדיינין לא הוי מחילה ה"ג לא הוי מחילה
ולא כשום הדיינין דבשום הדיינין הוי השותת ציטול מקח
דקתני התם נכדן ציטול ואילו הכא הגיעו כלומר אין המקח בטל אללא מקחו קיים
ויחזיר כדתנן בבתנא' עד שותת ינכה ואתא לאשמעינן
אע"ג דמנו להדיא דבתריוהו שותת כיתר משותת אפי'ה התם ציטול מקח ואילו
הכא המקח קיים והתם היינו טעמא דכיון דטעו צ"ד חוזרין מכל מה שעשו
אללא הכא דבתריוהו שותת כשום הדיינין ויחזיר. כן נראה בעיני שיעורו
וכן עיקר דליכא הכא תיובתא לא לרב הונא ולא לרב יהודה וה"ג מסתברא
דמדרלנין כשום הדיינין ולא כשום הדיינין כו' ואין כתוב
בספריס אללא כשום הדיינין הלכך ליכא לפרושי דמקנהא דמאן דלמיר ולטעמיך
הוא כו'. יש לשונות אחרים ואין בהן ממש זה שלי הוא
ועיקר. (והשתא לא איפשט לן אי כרב הונא אי כרב יהודה) ויש מפרשים
אמר לך רב הונא אללא הכי קתני הגיעו אללא הכי קתני לה בסמינו
ובמצריו הרי זה כשום הדיינין לשותת דלא קים ליה ללוקח
במדת השלם אללא ממי כר קים ליה בצויה מכיר אתה שדה זו וידע
הייא פחת ספריס וקבילת: הני מיילי. מתניתין היכא דלא קים ליה ללוקח
והא

מתני' **בסימניו ובמצריו**. האומר לחבירו בית כור עפר אני מוכר
לך בתוך הסימנין והמצרים הללו שאמה רואה הכל קח לך: **א** פחות
משותת הגיעו. דהיינו טפי מרובע לסאה כפלי כפלים דשותת היינו
קצ לסאה וה"ג טעמא דלא דמי להן חסר הן יתר דהתם הוי שיעוריה
צרובע לסאה אללא הכא בעי טפי דהא

כיון דלמיר בית כור עפר אני מוכר לך
כהן חסר הן יתר דמי כדלוקימנן
לעיל⁴ והשתא דלמיר בית כור בסימניו
ובמצריו אני מוכר לך מטפינן
שיעורא ואמר' אפילו פחות
משותת הגיעו דכיון דהראה לו
המצרס כמאן דזינן ליה שדה זו
סתמא דמי כמות שהוא זין קטן זין
גדול אללא דלהני מאי דלמיר בית כור
שהיא קרוב לביט כור שאינו חסר
יותר משותת וכן דלא ליהוי מותר
יתר על שותת: הכי גרסי' בסדר
המשנה **ה** **פחות משותת הגיעו עד**
שותת ינכה. ובגמ' פלגי' אמוראי
בשותת עצמה אי הוי כפחות משותת
והגיעו וה"ק פחות מן הבית כור
שותת וכ"ש פחות משותת הגיעו אללא
יותר משותת ולמטה עד שותת ולא
שותת בכלל ינכה זה דלמא שותת
כיתר משותת וה"ק פחות משותת

הגיעו כלומר אם יש אונאה ציניהן פחות משותת כגון שהותיר או חסר
פחות משותת הגיעו אללא יותר משותת עד שותת שותת בכלל ינכה:
ינכה. מן הדמים ואם הותיר יחזיר לו קרקע. והאי שותת לאו משום דין
אונאה דאין אונאה אללא למטלטלי אללא במקרקעי אין אונאה שאם מכר
לו שדה פרטת במנה או שדה מנה בפרטת הגיעו אללא שיעורא דרבנן
היא דהכי מחיל אינש היכא דלמיר בסימניו ובמצריו טפי לא מחיל:
גמ' **שותת**. הגיעו כפחות משותת היכא דלמיר בסימניו ובמצריו **ו**
וה"ק פחות משותת ושותת הגיעו דהאי דקתני פחות משותת הגיעו
היינו פחות מן הבית כור שותת וכ"ש פחות משותת הגיעו. וממתני'
דקתני עד שותת ינכה משמע ליה לרב הונא עד ולא עד בכלל ולרב
יהודה עד ועד בכלל: **מיסוי**. לרב הונא: הכי גרסינן בתוספתא (פ"ו ה"ח)
בסימניו ובמצריו פחות שותת או הותיר שותת כשום הדיינין הגיעו.
במחצות צפרק אלמנה ניונות (דף ט"ט): תנן שום הדיינין שפחות שותת
או הותירו שותת מוכר בטל. שום הדיינין צ"ד שירדו לשום נכסי
יתומים למכרן למזון האשה והבנות: והא שום הדיינין. דטעות שותת
דידהו הוי ציטול מקח כיתר משותת כדתנן צפרק אלמנה ניונות
כדפרישית וכיון דמדמי שותת דמכירת בית כור דמתני' כשום הדיינין
אלמא כיתר משותת הוא ויחזיר וקשיא לרב הונא. והאי דקתני הגיעו
לקמיה מפרש לה שפיר: **אמר לך רב הונא ולטעמיך הגיעו קתני**.
דמשמע דהוי כפחות משותת ואדמקשיא לי מירשא תקשי לך מסיפא
אללא דהאי ה"ק פחות שותת או הותיר שותת הגיעו כשום הדיינין
דלמיר נמי הגיעו ורשב"ג הוא דפלגי' במחצות ואמר א"כ מה מה
צ"ד יפה ולכן הוי מוכרן קיים והגיעו דקתני הכא אחריוהו קאי
דהוי שותת דידהו כפחות משותת וקשיא לרב יהודה. ואמר לך רב
יהודה לדידי נמי ל"ק דאיכא לתרוי' כשום הדיינין ולא כשום הדיינין
כו' דהאי דקתני הגיעו לאו משום דשותת הוי מחילה כפחות משותת **ו**
הדיינין ה"מ בשותת כי היכי דבשום הדיינין לא הוי מחילה ה"ג לא הוי מחילה
ולא כשום הדיינין דבשום הדיינין הוי השותת ציטול מקח
דקתני התם נכדן ציטול ואילו הכא הגיעו כלומר אין המקח בטל אללא מקחו קיים
ויחזיר כדתנן בבתנא' עד שותת ינכה ואתא לאשמעינן
אע"ג דמנו להדיא דבתריוהו שותת כיתר משותת אפי'ה התם ציטול מקח ואילו
הכא המקח קיים והתם היינו טעמא דכיון דטעו צ"ד חוזרין מכל מה שעשו
אללא הכא דבתריוהו שותת כשום הדיינין ויחזיר. כן נראה בעיני שיעורו
וכן עיקר דליכא הכא תיובתא לא לרב הונא ולא לרב יהודה וה"ג מסתברא
דמדרלנין כשום הדיינין ולא כשום הדיינין כו' ואין כתוב
בספריס אללא כשום הדיינין הלכך ליכא לפרושי דמקנהא דמאן דלמיר ולטעמיך
הוא כו'. יש לשונות אחרים ואין בהן ממש זה שלי הוא
ועיקר. (והשתא לא איפשט לן אי כרב הונא אי כרב יהודה) ויש מפרשים
אמר לך רב הונא אללא הכי קתני הגיעו אללא הכי קתני לה בסמינו
ובמצריו הרי זה כשום הדיינין לשותת דלא קים ליה ללוקח
במדת השלם אללא ממי כר קים ליה בצויה מכיר אתה שדה זו וידע
הייא פחת ספריס וקבילת: הני מיילי. מתניתין היכא דלא קים ליה ללוקח
והא

(א) דף קה ג (ב) [מלא] דין
לפי"א (א) ו"ב דף קה א:

הגהות הב"ח

(א) במשנה פחות משותת:
(ב) גמ' הגיעו קא מי
(אלא) תו"מ ו"ג גירסת
רשב"ס א"ל רב יהודה
כשום הדיינין: (א) רשב"ס
קצ לסאה היינו טעמא
דלא דמי וכו' ואמר' אפי'
פחות שותת: (ז) ד"ה ה"ג
כדור המשנה פחות משותת:
(ח) ד"ה שותת וכו' ובמצריו
ה"ק ואמר' מה"ד הכי
קאמר וכו' דהא דקתני פחות
משותת הגיעו היינו פחות
מן הבית כור י"ג פירוש
לפירושו דבמתני' גרסינן פחות
וכו הנהא קמפרש כמו פחות
עם וי"ד וה"ק פחות מן
הבית כור שותת וכו' יהודה
קמפרש פחות משותת אללא
כשום משמע דל"ג פחות
ונט לרב הונא גרסי' פחות
משותת: (י) ד"ה אמר לך וכו'
דלעולם שותת: (י) תוס'
ד"ה ה"ג פחות וכו' ספריס
דגרסי פחות שותת:

מוסף תוספות

א. אך שקצת קשה דהך
דהכא לא הוי כשותת
התלמוד. שם. ב. כלומר
וכו' שהולכים בו אחר
שותת כמו שהלכו אחר
גבול זה גבי שום הדיינין.
רבינו יונה.